

Voi hyvä Sylvi!

Sylvi Kekkosesta julkaistiin vuonna 2000 peräti kolme elämäkerrallista teosta ja näiden virittämänä lukuisa joukko journalistisia juttuja. Kekkosta käsittelevä julkisuus herätti keskustelua etenkin siitä, missä rajoissa kuolleen ihmisen yksityiselämää voidaan tulkita tämän päivän näkökulmista.

Ristiriitaista onkin, että sellainen ruumiinryöstö, mikä journalismissa muuten olisi arveluttavaa, muuttuu elämäkertoista uutisoitaessa vähemmän arveluttavaksi. Kun ryöstö on kerran jo tehty, media mielellään jakaa tuoton ikään kuin likaamatta omia käsiään. Sylvi Kekkosen tapauksessa mediassa puhuttiin paljon ruumiista: hänen ulkonäöstään, sairauksistaan, hoidoistaan ja seksuaalisuudestaan, jopa yhdyntöjen puutteesta ja vielä Urho Kekkosen miestuttavien lausuntoja siteeraten.

Sen sijaan kukaan ei kysynyt Urho Kekkosen epäilemättä 1920-lukulaisista ruumiillisuus- ja seksuaalisuuskäsityksistä, jotka varmaan vaikeuttivat sairaan vaimon kohtaamista. ”Ikääntyvän ja yksin jääneen aviomiehen muistoissa säilyi kuva vaimosta nuorena, terveenä, reippaana ja iloisena”, arveli sen sijaan Kodin Kuvalehti elämänmyönteisesti (18/2000). En sano, etteikö erinäisiä vallan ja seksin kytköksiä pitäisi tehdä näkyviksi, mutta huomioitavaa on myös se, miten ja kenen kustannuksella keskustelua käydään.

TV1:ssä lähetettävä kulttuuriohjelma Kaken pesula kutsui lähetykseensä (10.9.) Salla Kekkosen, jonka mielestä julkiseen keskusteluun eivät todellakaan kuulu hänen isovanhempiensa makuuhuoneasiat. Kiinnostavaa oli se, ketkä Sylvi Kekkosesta puhuivat. Kaken pesulan asiantuntijaksi oli kutsuttu historioitsija Jukka Relander. Muun muassa partioliikkeen, elinsiirtojen ja taistolaisuuden historiaan perehtyneen Relanderin rooli jäi vähintäänkin epäselväksi. Kun toiset ohjelmaan osallistuneet keskustelivat siitä, miten pitkälle tulkinnoissa voidaan mennä, jäi Relanderin sanomaksi, ettei tämä oikeasti ole kiinnostavaa oikean historian kannalta.

Naistutkijat ja naistutkimuksen piirissä käytetyt käsitteet loistivat Sylvi-keskustelussa poissaolollaan. Jo 1980-luvulta tutuilla käsitteillä, kuten yhteiskunnallinen äitiys tai vastuurationalisuus, olisi epäilemättä ollut yksilöpsykologista näkökulmaa enemmän annettavaa keskusteluun. Onneksi sentään Aamulehti (5.2.) julkaisi historioitsija Mervi Kaarnisen alakertakirjoituksen, jossa pohdittiin laajemmin ”maan äitien” rooleja.

Julkisessa keskustelussa Sylvi Kekkosen elämä mieltä toistuvasti kuvaksi,

(Kodin Kuvalehti 18/2000, AL 13.8.) kuin Paavo Haavikon Sylvin kamari -näytelmässä pääroolin esittänyt Seela Sellakin (AL 13.8., Demari 4.8.).

Sylvi Kekkosta psykologisoitiin pitkälti elämäkertateosten näkökulmista: tarjolla oli vihaa, vahvuutta ja uhrautuvaa rakkautta. Näyttää siltä, että kun naispuolinen eläjä halutaan kirjoittaa osaksi kansallista historiaa, alkaa väistämättä tolkutus myös ”lujuudesta, kovuudesta ja sitkeydestä” (Kotiliesi 6/2000, Kodin Kuvalehti 18/2000), ”Lemminkäisen äidistä” (Anna 35/2000) ja ”Niskavuoren emännästä” (AL 13.8., Demari 4.8.). Pieksämäellä syntynyt, kulttuurista kiinnostunut papin tytär olikin siis pohjimmiltaan agraari raatajanainen, kuten suomalaisen naisen tulee olla. Toki Sylvi Kekkonen varmaan selviytyi hyvin niillä mautiloilla, jotka Urho Kekkonen hänen hoidettavikseen hankki.

Vahvalla naisella näytti olevan kaksi elämää: henkilön ja naisen. Esimerkiksi Aamulehden (13.8.) mukaan Otava halusi halusi Kekkosesta henkilö- ja naiskuvan palkatessaan elämäkerturi Suholan. Yliopisto-lehdessä (8/2000) julkaistun kirjoituksen mukaan Sylvi Kekkonen oli itseoppinut nainen, josta kehittyi vuosien myötä kapinoiva ihminen. Kaken pesula kysyi Aili Palmenilta pitkähköön haastattelun päätteeksi, millainen Sylvi Kekkonen oli naisena.

Tullakseen osaksi kansallista naiseläjän täytyy olla myös huomattavan poikkeuksellinen: Sylvi Kekkonen oli ”harvinaisen monipuolinen nainen” (Demari 4.8.), ”poikkeuksellisen itsenäinen ja oman tiensä löytänyt” (Kodin Kuvalehti 18/2000), ”joka tunsi erityistä rakkautta” (Anna 35/2000) ja oli poikkeuksellinen ”aidon tiedonhalunsa suhteen” (Kodin Kuvalehti 18/2000). Väistämättä herää kysymys, missä ovat ne yksioikoiset Kekkoson aikalaiset, sodan ja modernisaation pyörteissä pitkän elämän eläneet naiset?

Vähemmälle huomiolle jäi, yllättävää kyllä, Anne Mattsonin esittämä vihaus siitä, että Urho Kekkonen olisi hävittänyt puolisonsa päiväkirjoja tämän kuoleman jälkeen. Henkilökuvan kohteen omaa ääntähän oli luettavissa vain viidestä päiväkirjasta ja muutamista muista muistiinpanoista.

*FM Sanna Kivimäki on
Suomen kirjallisuuden jatko-opiskelija Tampereen yliopistossa.
Sähköposti: tisaki@uta.fi*